

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt -- kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 7

A cukorprémium és a 16-ik §. egymáshoz viszonya.

Napok óta folyik már az általános vita a cukorprémiumról szóló törvényjavaslat fölött. A kormány azt remélte, hogy ezen egész törvényjavaslatot 2—3 nap alatt teljesen letárgyalatja, elfogadhatja a főrendiházzal is, szentesítés alá terjesztheti még e hóban és folytathatja a bűnvádi rendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását, melynek Achilles-sarkát a hirhedt 16. §. képezi.

Ámde a szabadsajtó leigázására célzó 16. §. miatt elkecsereedett ellenzék, melynek obstruáló működését az egész ország osztatlan rokonszenve kísérte és fogja is kíséni mindvégig, elhatározta, hogy a cukoradó-javaslatot is obstruálni fogja. A kormány ugyanis ezáltal kényszerhelyzetbe kerül, mert ez utóbbi javaslatot még e hóban keresztül kell vinnie, különben bukik. Keresztül kell vinnie, mert Bánffy ennek keresztülvitelét határozatlan megígérte az osztrák kormánynak és mert az erről szóló régebbi egyezményünk Ausztriával f. évi augusztus elsején lejár.

Az ellenzék igen jól tudja a kormánynak e kérdésben szorult helyzetét s igyekszik azt kihasználni, hogy kényszeríthesse a 16-ik §. elejtésére vagy legalább elfogadható módosítására.

Mindenfelől megnyírbált szabadságunk legfontosabb biztosítóka ma még a sza-

badsajtó. Ezt tények illusztrálják. Azt látjuk ugyanis, hogy a szabadelvűnek nevezett párt óriási többség által van képviselve az országgyűlésben. Ebből arra lehetne következtetni, hogy ezen pártnak sajtója is a leghatalmasabb, legelterjedtebb.

És mégis mit látunk?

A szabadelvűnek nevezett párt sajtója, dacára az óriási szubvenczióknak és a szubvencziókat még meg is haladó hivatalos támogatásnak, nemcsak nincs jobban elterjedve az ellenzéki sajtónál, de ennek határozottan mögötte marad. Igen, mert azt ki lehet erőszakolni meg nem engedett uton-módon, hogy valaki érzelme, hajlama, meggyőződése ellenére a szabadelvűnek nevezett párt jelöltjére adja le szavazatát, de már abban sem lehet parancsolni, hogy X vagy Y polgár ezt a lapot olvassa, ne pedig amazt. És az a választó polgár aki — ki tudná megmondani, minő kényszereszközök hatása alatt? — leszavazott a kormánypárt jelöltjére, napról-napra valóságos lelki gyönyörűséggel olvassa, hogy a még független sajtóban a független gondolkozású polgárok mily bátran szállanak szembe a kormány túlkapásaival, az emberi jogoknak, a szabad véleménynyilvánításnak eltiprására célzó ujtásaival.

Vajjon meddig gyönyörködhetnek még ezen látványban? A sajtószabadságnak torkára van illesztve a kés a 16. §-ban! Sikerülni fog-e az ellenzéknek, hogy ezen kést kicsavarja az erőszakoskodó és óriási tömegénél — de csakis ennél — fogva

hatalmas párttal rendelkező kormány kezeiből?

Nem valljuk az elvet, hogy a cél szentesíti az eszközöket és mégis színeli örömmel nézzük a cukoradó-javaslat obstrukcióját. Teljes szívünkkel kívánjuk, hogy az obstrukció sikerrel járjon; eredményezze a 16. §. elejtését, vagy a Bánffy-kormány bukását, sőt még inkább mind a kettőt. Ennél a kormánynál gyengébb, tehetségtelenebb és jogtipróbb Magyarországon már nem lehet.

A megkönnyebbülés sóhaja és a hála imája szállana fel mindenütt nagy Magyarország rónáin és bércein, ha valami jótékony vihar ezt a mai kormányrendszert, az általános erkölcsi és anyagi sülyedésnek ezt a melegágyát elsöpörné. A változástól Magyarország már csak jót várhat. Előidézheti ezt a vihart a cukorprémium-javaslat is.

Csupán az a szomorú, hogy a 16-ik §-nak kellett megelőznie ezen javaslatot, hogy felköltessék sorsa iránt az érdeklődés. Pedig önmagában s eléggé fontos arra, hogy komoly megvitatás tárgyává tétessék. Kimutatta statisztikai adatokkal Horánszky, parlamentünk ezen egyik leg-tiszteletreméltóbb alakja, hogy a mai viszonyok között is fiz év alatt nem kevesebb mint 23.000.000 forinttal adózik Magyarország csupán a cukorprémium révén — Ausztriának.

Hazánk népe adókkal a szó legszorosabb értelmében tul van terhelve. A kezdet nehézségeivel küzdő iparunk Ausztria kifejlett gyáriparával a vámközösség

A „TISZÁNTÚL” TARCZAJA.

Péter bátyám kázusa.

Irta: Köby.

Úgy 5—6 esztendővel ezelőtt esett meg az eset, melyet megörökíteni akarok; egy rémséges éjszakán. — Czudar idő volt. — Olyan fekete kormozta az éjszakát a vihar, hogy még a lámpa világ is alig szűrődött át rajta, az égbolt pedig akkurat úgy néz ki, mint egy palatábla, melyen a villám irt ijjesztő betűket s a felhők olvasták le menydörögve az írást. Ilyen időben csak a rossz lelkiismeret kóborog az utcán meg az éjjeli ór, más becsületes ember behúzódik otthonába, vagy a kocsimába, de kinn nem tépeti magát széllel, viharral.

Péter bácsinak volt otthona, még pedig igen kedves három szobája egy hatalmas földszintes háznak emeletre csucorodott középső részében, tehát otthon volt. — Ma különösen otthon volt, mert ha más alkalommal is alig lehet rá beszélni, hogy vacsora után kimozduljon hazulról, valamelyik jóbarátjához egy kis pityázásra, — ilyen időben imádsággal sem lehetne el csalni hazulról. Ő ugyanis nem igen ijed meg a maga árnyékától, — de a menydörögős menkök égháborut, nagyon respektálja.

Most is jó ideig nem ment fel vacsora után szobájába, hanem a földszinten levő ebédlőben gyűjtötte a bátorságot az ő jó nénije beszédjéből. A néni kitapasztalta már, hogy mit, hogy kell tenni az ő Péterkéje körül. Ha

»egér« czinczigott az emeleten, menten elcsipete egy féldióra állított bögrével, hogy össze ne rongáljon valami irást, vagy ruhát. A »potkán« tól undorodott Péter bácsi, s mikor egy ilyen individuum akart betolakodni a lakásba, felszedte a szoba padlót is a néni, hogy az ő jó Péterkéjét ne bosszentsa a csuf féreg, el is pusztította. Most is élenken diskurál, hogy felvidítsa öcsét, ki mindig nyughatatlan volt égi háborus időben.

Egy hatalmas szélroham sarkig kivágja a szoba ajtaját s a néni szokott mondásával palástolta ijedségét »Ist' akar hova tegye, csak — — ra ne.« a sok rossz cselédjét nem csuknak ezek be jól semmit, pedig ilyen időben valami gonosz ember még be is jöhetne. — Jobb is lesz, ha magunk bezárunk mindent, aztán lefekszünk.

Péter hácsi helyeselte az eszmét, de míg fel botorkált a lépcsőn, folyton fülében zugott a szó »még bejöhet valami rossz ember«. — Lassankint drukolni kezdett, hátha csakugyan rá törne valaki? Elő kereste a revolvert megnézegette s csillapodott volna egy kicsit, de amenynyit az nyugtatott rajta, annyi aggodalmat okozott az ismét megújuló villámlás és menydörögés. Drukk által élesített fülle hallgatózott, — s drukkja nem alaptalan, ime lábak dobogását hallja, majd kopogtatást ajtaján.

— Ki az? Lövök hangzott a Péter bácsi szava.

— Ekkor én is visszalövök, — zug vissza a válasz.

Péter bácsi megkönnyebbül, mert megismeri

egyik barátjának hangját, kit szeretett, mert sejtette, hogy szegény jó fiúnak életében csak »Keserű« fog jutni osztályrésztül.

— Szervusz Lajos! Hála Istennek, hogy te vagy.

— Na nekem nem hála Istennek.

— Nem!?

— De nem ám, mert a Drukk hozott ide.

— Na ugyan a párjához hozott. De hát neked mi bajod?

— Mi bajom? Hát az a bajom, hogy ma este be állit, hozzánk egy csavargó és szállást kért. — A princzim adott neki, de a hitvány pára ahelyet, hogy lefeküdt volna — megszökött. Nyilván való, hogy rosszat forral. én legalább nem hálok otthon a nagytemplom tornyáért sem; sőt ide is revolverrel jöttem.

— Na ha itt vagy, hát drukkoljunk ketten. Te az emberedtől én az égháborutól.

— Ohó! várj csak, nem külön-külön drukkolunk, hanem együtt. Még nem mondtam el a végét. Mikor ide jöttem egy ember állott a kapu alatt s mikor engem meglátott, gyorsan át suhant a másik oldalra. En azt hiszem, hogy ez a mi csavargónk, és hozzád készül.

Péter bácsiban meghült a vacsora erre a szóra. Hisz ez borzasztó. — Mit csináljak?

— Hát figyeljünk az ablakon keresztül, a villámlás ugyanis egymást éri, meglátjuk mit csinál az az ember?

— Helyes?

A két jóbarát együtt drukolt e percztől fogva és lesett. — Hanem amit láttak nem volt megnyugtató. Egy ember csakugyan ott

fogva nem bír fellendülni. Földmivelésünk a legváltóságosabb helyzetben van. A birtokok tulterhelve adósságokkal. Az ideai termés is silány. A gabona ára — hála a börtök áldásos működésének! — rossz. Sertésállományunkat a teljes két éven át tartó sertésvész csaknem teljesen megsemmisítette. És ilyen gazdasági viszonyok között emeljük fel Ausztria javára még a kvótánkat is?!

Lelki megnyugvásunkra szolgál, hogy az ellenzék minden pártja kivétel nélkül felismerte a cukorprémium-javaslatban Magyarország megkárosítását Ausztria javára. És hiszszük, reméljük, hogy Bánffy és nagytehetségű kormánya még sem fognak érni annyi milliókat, mint a mennyivel az ország terheit emelni szándékoznak.

Ez a hitünk. Ez a bizodalunk!

. . . . f.

Autonomiai mozgalom.

Egyházmegyénk egy másik díszét, egy szintén mindenki által ismert és tisztelt nevet említenek fel az autonomiai választások.

Dr. Karsch Lolliont a székellyhídi esperesi kerület az autonomiai kongresszusra papi képviselőnek jelölte szavazása által.

Dr. Karsch és Spett neve visszhangzik az egyházmegyében s e két név bármelyike teljes és feltétlen garancia, egyházmegyének méltó képviseltetéséhez.

Országosan ismert név mind a kettő, és épp annyira tisztelt, mint szeretett mindkettő.

A tiszteletet ismert nevet munkáikkal érdemelték ki, a szeretetet önkéntelenül is érzi mindenki irántuk, ha csak egyszer is volt alkalma érintkezni velük.

Az autonomiai mozgalmak egyházmegyékben a lehető legszebb rendben és módon folynak.

A nagyvárad katonai iskola.

Nagyvárad, július 7.

Tudvalevő dolog, hogy a nagyvárad katonai hadapród iskola helyéül olyan terület van kiszemelve és megállapítva, mely arról nevezte-

tes, hogy 1—2 méter mélységre aláásva nagymennyiségű talajviz fakad ki belőle, mely télenyáron egyaránt megtelíti a talajt, úgy hogy az itt eszközölt építkezések nagyon is ki vannak téve a gyors megrongálódásnak, amennyiben a folyton felszivárgó víz hamar tönkre teszi a vakolatot és téglát s az egész épület fala nedves, salétromos lesz. Az itt épült házak természetesen nemcsak e miatt egészségtelenek, hanem azon okból is, hogy e vizes földből mérges gázok fejlődnek ki, melyek miázmákkal töltik el a levegőt, úgy hogy ilyen épületben lakni, főképp a fejlődés közben lévő fiatal embereknek, gyermekeknek nem lehet, mert az egészségüket rövid idő alatt teljesen aláássa.

Hogy e bajon segítve legyen, Nagyvárad városa megbízott egy bizottságot, melynek tagjai Tatár Zoltán, a Berettyó szabályozó társaság mérnöke, Korbuly József, a Sebes-Körözs szabályozó társaság mérnöke és Géczy Lajos Körözs-szabályozási társulati mérnök voltak, hogy terjesszenek elő egy szakértői módozatot, melylyel a talajvizet el lehetne vezetni. A bizottság tegnap készült el feladatával s azonnal be is terjesztette javaslatát a városhoz, melyet mint igen fontos és sürgős ügyet a mai közgyűlés tárgysorozatába pótlólag felvettek, hogy a kérdést mielőbb véglegesen el lehessen intézni.

A javaslat, melyet alább kivonatossan ismertetünk, nemcsak a leendő honvéd hadapródiskola területét, hanem a Rhédey-kert környékének nagyrésztét is teljesen mentesíteni fogja a talajviztől, melynek káros hatásait a huszár- és tüzérlaktanyák már évek óta kénytelenek szenvedni.

A talajvizet elvezetésére a szakértők egy csatornát ajánlanak, mely a városi földek határán kiindulva, a temető felé vezető ut mentén mintegy 20—21 méter távolságban haladna a Boné kut felé vezető uttal, majdazzal párhuzamosan haladna ismét, de egy nagy hajlást téve, már 300 méter távolságban menne tovább.

A szakértők tehát egy új csatorna létesítését hozzák javaslatba, mely a commendánsrétől az aradi utig a Peczen át vezetne, mely a commendáns réten elterülő vizeket is fel-

fogva mentesítene a károsítástól a katonai nevelő intézetet és a Rhédey-kert környékét is, másfelől fenékmélységének lehető leszállítása folytán a Szálka major és Boné kut felől a Rhédey kert felé gravitáló talajvizek útját vágná s ez által ezek állását leszállítaná.

Méreteire a csatorna úgy van tervezve, hogy az Aduna és Pecze patak elvezetésére is czélszerűen fel lesz használható s így a Pecze rendezés alapjánól egész bátran fedezhető a költségek.

A tanácsot kéri ennél fogva utasítani arra, hogy ezen csatornának házilag leendő azonnali elkészítését vegye foganatba s az utban levő városi földek bérletét mondja fel, s a bérletkárpótlására nézve méltányos egyeségeket kössön.

A csatorna építését a dolog sürgősségére való tekintettel oly uagy erővel végeznék, hogy a katonai iskola építéshez már szeptember első felében hozzá lehessen fogni, mert a falaknak még a fagy beállta előtt fedél alá kell jutniok.

Mintegy 800,000 frtba fog kerülni az új katonaiskola épülete, mely rendkívül impozáns és szép lesz, jóllehet nagy meretei nem fognak kellően érvényesülhetni az övező nagy térség szintén nagy kiterjedése miatt. Majd ha Nagyvárad valamikor erre felé is ki fog terjedni, úgy az épület arányai is mindjárt jobban fognak hatni.

A városi tanács tegnapi ülésében szóba kerültek a Nagyvárad városa által leendő alapítványi helyek is; a tanács azt fogja javasolni a közgyűlésnek, hogy a város összesen 8 alapítványt tegyen, mint azt már említettük volt, úgy azonban, hogy az első évben csak két alapítványt tegyen s minden évben fokozatosan 2-vel többet, míg a nyolczadik számot elérik. Az alapítványnak azonban csak kamatait fogja fizetni a város, melyet rendesen be fog illeszteni az évi költségvetésbe. Érdekes megemlíteni, hogy Nagyvárad alapítványait a pécsi hadapródiskola, Pécsét pedig Nagyvárad fogja élvezni. Ez a kölesönösség a törvényben van előírva.

állott a kapuban s ha valaki azon oldalon közeledett, a rejtélyes alak gyorsan átsuhant a másik oldalra. Ez többször ismétlődött.

— Te Lajos! ez az ember csak azt várja, hogy a lámpát eloltsuk, aztán megtámad Mit gondolsz, mit csináljunk?

— Semmit. Drukkoljunk tovább.

Még el sem kezdték az újabb drukkot, elkezdett dühösen csaholni a kutya a kapu alatt s a két barát egymásra nézett.

— Te Lajos én tovább ki nem állom. Így is baj, ugysis baj. Legjobb lesz, ha lemegyünk, felköltjük a hetest, megtámadjuk hirtelen azt az embert, egy ember egy ember, három pedig három, mi fogunk győzni.

Lajos belátta az argumentum helyes voltát. Rögtön hozzá is fogtak a terv kiviteléhez. A tót hetest egy jókora doronggal a kapu alá állították, szigoruan meghagyva neki, hogy aki be akarna jönni üsse le, mert lehet, hogy többen is vannak, a gonoszak. Aztán hirtelen nagyot rikkant a kapu zárja s a két jó barát szemben állott a titokzatos idegennel.

Két lépés átvánszt csináltak hátra felé a jó barátok, a titokzatos egyén pedig látva a kivont revolvereket körül nézett hirtelen s futni kezdett.

Péter bácsit egyszerre ellepte a bátorság, mikor látta, hogy fél az, akitől ő félt és biztatni kezdte a kapu alól:

— Megálj a fityuládat, mert agyon lölek, mint egy verebet. Lajos ugyan ezt az ajánlatot tette csak a veréb helyett mondott »kutyát».

A futóra hatott a marasztás — megállott.

Péter bácsi pedig egy cseppet sem örvendett, hogy fogott a szava, mert hát mármint oda j kell menni az emberhez, és soha olyan udvar asan nem is kínálgatták egymást Lajossal, — hogy melyik menjen előre, — mint most.

Végre is egyszerre rohantak ki s a revolvereket, neki szegyezve az ember homlokának, rá kiáltottak:

— No kutya megvagy! Most ki vele, hogy mit akartál.

Az ember lesütötte a szemét, majd dacosan toppantott:

— Mi közük hozzá?! nem rendőrök az urak.

— Nem vagyunk rendőrök? No, ha csak az kell. hát aló mars a rendőrségre.

Meg csipték két oldalról s vitték. Az ember okvetetlenkedett egy darabig, de nem tudott szabadulni, mert hát nem puliszkából gyúrták Péter bátyámat, Lajos komája pedig a vasat is meggyurta volna. Utóvégre is megadta magát.

— Hát csakugyan bevisznek az urak?

— De még mennyire.

— Hát ha vallok, eleresztenek?

— Attól függ, hogy mit hallunk.

— Hát elmondom. Tessék csak valamelyik lámpa alá jönni, talán rám is ismernek az urak.

Oda húzódtak egy lámpa alá és csodálkozással ismertek az emberben Buzogány Gerzson csizmadia mesterre.

— Hát mi a hétágu menkünek komédiázott Kend velünk? Mért nem mondta, hogy mi járatban van? Miért bujkált a setétben?

— Hm! nehéz história ez, de hát inkább az uraknak adom ki magam, mint hogy a rendőrségen világ csufjára kerüljek. Uraim engem bátor embernek ismernek város szerzte, — de a feleségemet muszáj ráspektálni.

Osztán . . . osztán . . . az ördög is megüti néha az embert a lapátjával, osztán tűzbe borul tőlle — osztán hát tetszik tudni, a szomszédba lett volna egy kis beszédem egy jányasszonnyal, de ne tessék rosszat gondolni, nem vagyok én ojjan, hanem hát esendő az ember . . . tezik tudni . . .

Eresszenek el kérem, úgy is késő már, nehéz számódasom lesz otthon ugysis.

A revolverek le hanyatlottak e magyarázatra. Ezért bujkált hát a szerencsétlen, hogy meg ne lássa valaki, s éppen ez okozta vesztét.

Péter bácsi ki mondta a verdiktet.

— Lajos eredj haza s drukkolj a csavargótól, engem pedig ne rémits a bajoddal, én is haza megyek s drukkolok az égi háborutól ami elég baj nekem, magát pedig haza bocsátjuk bánat embere részvétünk kíséretében s készüljön a nehéz számadásra otthon.

Hárman három felé indultak s Péter bácsi már nem drukkolt csak fogai között mormogta: — Van hát nagyobb drukk is az enyémnél, mert ha dörög az ég, még nem következik, hogy le is üssön, de ha a feleség dörög, nem használ ott sem esernyő se villám háritó az le is üt rendesen.

Igy fogott Péter bátyánk egyszer csizmadiait.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 7.

Lukács László pénzügyminiszter.

Sajnálom ezt a beesett mellű, kopasz, pápaszemes embert, a ki ez idő szerint Magyarország pénzügyminisztere. A hogy elmegyen mellettünk a folyosón, úgy tetszik, mintha csak a lelke járna ott, mikor fölkel a piros, bárszony székéből, hogy elmondja beszédét, fázékonnyan huzódik mindenki a helyére és siri csend lesz a teremben . . .

Mert a pénzügyminiszter gyenge hangját nem lehet meghallani, ha temetői csend nem honol a padokban.

Nem tehetek róla, de mindezen rossz tulajdonságai dacára előttem rokonszenves a pénzügyminiszter egyénisége. Szavai arra vallanak, hogy reszortjával a municziós dolgokig tisztában van, stílusa elegáns, kifejezései mindig udvariasak. De sajnálom őt, mint a parlamentarizmus áldozatát. Erdélyi Sándor, az igazságügyminiszter, erős, makacs ember, a ki hiúz szemekkel nézett szembe az obstrukciónak és fanatikus makacssággal hallgatta egy hónapon át a beszédek tengerárját. De Lukács László gyöngye szervezeti ember, a ki kinos lemondással hallgatja már másfél hete az ellenzéki szónokokat. Összefont karokkal, szótlannul, mozdulatlanul ül helyén. Csak olykor-olykor törli meg a pápaszemét, ha a füllesztő melegtől megizzadt. Néha-néha felboszszankodik egy-egy megjegyzésen, ilyenkor arcára piros rózsák szöknek, idegesen izog-mozog, — de azért hallgat és újra elnyugszik.

Az ellenzék pedig azt hiszi, hogy Bánffy parancsa tartja száján a lakatot. Tévedés. Orvosi parancs az, mely megtiltja neki a sok beszédet s ezért hagyja válasz nélkül a tömérédek szurást, célzást és vagdalkozást.

Ma is kijutott ezekből az ő része. Alig mondták el Naményi Ambrus és Hentaller Lajos az ő személyes felszólalásukat s alig mondta el Reutter János az ő becsületes meggyőződését a javaslat ellen, — föllépett Bartha Ödön, a Kossuth-párt fiatal, nagy tehetségű közgazdász tagja, s egy magas színvonalon álló beszédet mondott, melynek kapcsán folytonos gunyos megjegyzések repültek a hallgató miniszter felé.

Bartha Ödön a parlamentarizmus meghamisításáról beszélt. A parlamentarizmus meghamisítása az is, hogy a miniszter nem találja érdemesnek indokolni a törvényjavaslatot, hanem az 1896-iki indoklásra hivatkozik.

Lukács miniszter, — a ki immár másfél hete hallgat — erre a vádra közbeszólt halkan:

— Ez nem áll!

— Nagyon fogok örülni, — kapott közbe Bartha — ha a miniszter eloszlatja aggodalmait és pedig még a vita folyamán.

— Óhó! — szólt ismét a miniszter — de úgy látszik, ezt is megsokallotta, mert csak a kezével intett tagadólag.

Ez a néma válasz felbosszantotta az ellenzékét.

Justh Gyula, Hentaller, Kubik Béla és mások valóságos céltáblául vették a minisztert megjegyzésük számára. Mikor Bartha a miniszter beszédjével foglalkozott, kérdezőn tőle, helyesen értelmezi-e a miniszter szavait s a miniszter erre nem felelt.

Justh Gyula odakiáltott:

— Hát még közbeszólni se szabad?

— Ezt is megtiltotta Bánffy? — süvítette Hentaller.

— Ugy látszik, itt most csak monologizálás, nem tárgyalás folyik, — folytatta Bartha nagy tetszésben.

A miniszter csak hallgatott. Csendesesen ült Bánffy mellett, a ki hosszú bajusza alatt mosolygva forgatta az előtte fekvő füzetek papírlapjait.

Szegény Lukács László! Bizony miért is nem hagyod oda ezt a disztelen állást . . . ?

*

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Gróf Eszterházy Kálmán, Molnár Antal, Rakovszky István.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső, Lukács László.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Papp Sámuel képviselő hat heti szabadságot kér. Megadatik.

Interpellációkat jelentettek be Hentaller Lajos az amerikai védvám, Molnár János és Hock János az aratási sztrájk tárgyában.

Következik a napirend:

A cukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának

folytatása.

Naményi Ambrus előadó: Hentaller képviselő ur tegnapi beszédében azt állította, hogy ő cukorgyárakkal összekötetésben van. Kijelenti, hogy semmiféle cukorgyárral nincs összekötetésben és csakis előadói tisztét teljesítette annál a javaslatnál is, éppen úgy, mint a díjnokok helyzetének javításáról szóló törvényjavaslatnál.

Hentaller Lajos személyes kérdésben kér szót. Ő nem azt mondta, hogy az előadó összekötetésben van cukorgyárakkal, csupán azt, hogy rokoni kötelek fűzik 2 vagy 3 cukorgyárhoz.

Elnök: Kéri a képviselő urakat, hogy rokonsági köteleket itt ne emlegessenek, mert ennek nincs értelme.

Hentaller Lajos: Az igazat csak szabad megmondani.

Elnök: Csendet kérek.

Rakovszky István jegyző: Reutter János!

Reutter János: Azzal kezdi, hogy miért nem panaszkodott a kormány a szabadelvű párt szónokainak bőbeszédűsége miatt, amikor az ellenzék hallgatott s a szabadelvű párt újonnan megválasztott szónokai beszéltek. A gazdaságközönség bajait fejtegeti s azt mondja, hogy amíg a merkantilistákat támogatja a kormány minden eszközzel, addig a gazdákat hagyják koldusbotra jutni. (Ugy van balról.) Egészen másként járnak el, midőn a tőke embereiről van szó; akkor gyorsan háttérbe szorul Magyarország érdeke és sürgősen kereszttül kell hajtani a törvényjavaslatot. És ha ilyenkor az ellenzék vitát provokál, vádolják mindennel, még hazafiatlansággal is. (Ugy van balról.) A törvényjavaslat elleni kifogásokat három csoportba lehet sorozni: közjogi, közgazdasági és pénzügyi csoportokba. Hosszasban fejtegeti ezeket s végül kijelenti, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Bartha Ödön: Különösnek tartja, hogy a többség és az ő szócsoveei rövid idő alatt három ellenzéki pártot vádoltak hazaárulással. A néppárt mindjárt megkapta ezt a vádat, amint belépett a Házba; a nemzeti párt, mert nem vett részt a költségvetési vitában s most az ő pártja részt vett ebben a nagy kitüntetésben. Hát az a hazaárulás, ha az ellenzék nem fogad el minden jól-rosszul összetakolt törvényjavaslatot? Nem t. Ház, az a hazaárulás, ha a haza egyetlen garasát — meggyőződésünk ellenére — idegen érdekekre áldozzuk fel. Nem sajátos ez a hazaárulás vádja?

Felkiáltások jobbról: Kik vádolták?

Justh Gyula: Az önök lapja!

Bartha Ödön: A függetlenségi pártnak kötelességei vannak a választóival szemben s éppen ezért senki sem kívánhatja tőle, hogy hallgasson. Amint egy-két szónok hozzászólt egy kérdéshez, mindjárt azt mondják, hogy az obstrukció! (Zaj a jobboldalon.) Arról beszél ezután, hogy a kormány meghamisítja a parlamentarizmust, mert ráparancsolt a pártjára hogy hallgasson. A parlamentarizmusnak az a meghamisítása, hogy a kormány szabadelvűnek és demokratának mondja magát s mégis hanyatthomlok rohan a bárói, grófi címek és kitüntetések után. (Zajos helyeslés balról.) Az a parlamentarizmus meghamisítása, hogy a miniszter nem találja érdemesnek indokolni a törvényjavaslatot, hanem az 1896-iki indoklásra hivatkozik. (Nagy zaj jobbról.)

Lukács László: Ez nem áll!

Bartha Ödön: Nagyon fog örülni, ha a miniszter eloszlatja aggodalmait és pedig még a vita folyamán.

Lukács László: Óhó! (Kezeivel tagadólag int.)

Bartha Ödön: Nem? Akkor ne csodálkozzanak, ha a czimnél husz szónok fog beszélni és ne vádolják obstrukcióval az ellenzékét! (Ugy van a baloldalon.) Az a parlamentarizmus meghamisítása, ha mi megszavazunk egy törvényjavaslatot, amelyet Ausztriában császári rendelettel léptetnek életbe. (Ugy van balról.) Ezután a kérdés közgazdasági oldalára tér át. Azt nem állíthatja senki, hogy a mi prémiumunk is a gazdák zsebébe folyt. Ha igen, álljon fel valaki a tuloldalalon s mondja meg, hogy mennyit kapott a prémiumokból; hiszen ott is ülnek gazdák. (Ugy van a baloldalon.)

Hogy bizalmi nyilatkozatok, a melyeket a kormány kap ebben a kérdésben, mennyiben mérvadó, kitűnik a kérvények stílusából. Ott van például a Sopronmegyei gazdasági egyesület kérvénye, amely azt mondja, hogy Sopronmegye a répatermésben 124 ezer 50 hold által képviseltetik. (Derűtség.)

Hentaller Lajos: Ez Bánffy stílusa!

Bartha Ödön: Már most ha az egész országban 160,000 hold van bevete répával, úgy az egész ország többi részére csak 36 ezer hold esik. (Zajos tetszés balról.) Azt fejtegeti ezután, hogy a cukorprémium csak a gyárokat segíti, de a kisgazdákat nem, majd a költségvetést bírálja s annak őszinteségéről kétségbe vonja. A miniszter beszédével foglalkozik ezután s egyik passzusnál azt kérdi, hát ez igaz?

Justh Gyula: (A miniszterhez.) Hát mért nem felel, még közbeszólni sem szabad, azt is megtiltotta Bánffy? (Derűtség, zaj a baloldalon.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne töltsek ki az időt diskurzussal, míg a szónok keres valamit. (Derűtség.)

Bartha Ödön: fejtegeti, hogy Ausztria megsalta Magyarországot. Aki engem — úgy mond — egyszer megcsal, azzal én többé nem szerződöm, nem szerződöm, nem, ha fractus illabatur urbis, és nem szerződöm, főleg, ha ez a nem szerződés rám nézve előnyökkel jár. (Zajos tetszés, a baloldalon.) A kormány szeretné a cukorfogyasztást emelni, de mindjárt eszébe jut, hogy ő az ország főregále bérlője s rögtön megfedkeznek dícséretes szándékáról. (Zajos tetszés balfelől.) Ezután Neumann Arminnak a Budapesti Naplóban erről a kérdésről írott vezércikkével foglalkozik. Arányi azt mondta minapi beszédében, hogy a cukorgyárnak nem csupán humanizmusból fektetik szivüket a gyáraikba, aminthogy a képviselők sem humanizmusból teljesítik jogaikat és kötelességeiket. Teljes tisztelettel kérdi a tuloldaltól, nyilatkozzanak az iránt, vajjon kötelességeik teljesítésében egyenlőeknek érzik-e magukat a cukorgyárosokkal. (Zajos tetszés és taps a baloldalon.) Felhívja a képviselőket, hogy ne bírálják egymás tudatlanságát, hanem érvekkel igyekezzenek egymást meggyőzni.

Rosenberg Gyula: Hisz önök obstruálnak!

Justh Gyula: Nem igaz, ez nem obstrukció. (Zaj a baloldalon.)

Bartha Ödön: Áttér ezután az 1896 évi törvény indoklásának bírálatára. A kartell csoportok iránt való magatartását az ő pártja a minisztertől tanulta s így ha ők tudatlanok, a miniszternek köszönhetik. A javaslatot nem fogadja el. (Zajos éljenzés a baloldalon.)

Elnök. Az ülést öt perczre felfüggeszti.

A szünet után Sturmman György beszélt a javaslat ellen.

Holnap fog felelni Wlassiss és Perczel több interpellációra.

Ezután Molnár János interpellált a zalai munkászavargások tárgyában. Interpellációjában hivatkozik a bács megyei alispán választatára. Hivatkozik az inté rendeletre, melyből azt látja, hogy maga a kormány is veszedelmesnek látja a felekezetenküliséget s végül kérdi, hogy nem látja-e a kormány időszerűnek ennek a hatályon kívül helyezését.

Ezután Hentaller interpellált a következőkben; végül Hock beszélt a terjedő alföldi munkás mozgalmakról, melylyel szemben nem a csendőr szuronyokat kellene alkalmazni, hanem bölcs törvényhozási intézkedést. Nem engedhető meg, hogy csekélységért minden szolgabíró vért ontssa a népnek. Közbekiáltások jobbról: ez lázítás!

Darányi a baloldal gunyolódásai között, a

jobboldal tapsviharában védte a kormányt és eljárását.

Perczel is felelt Hocknak röviden.

Hentaller Lajos interpellációja.

1. Van-e tudomása a keresk. miniszter urnak, hogy az amerikai egyesült államokban a prémiumokat élvező összes árukat pótvámmal akarják sújtani s így a magyar cukorkivitelt is differenciális kezelésben szándékoznak részesíteni.

2. Való-e a hírlapok közléseiről hogy az osztrák külügyi hivatal ez ellen óvást emelt?

3. Ha nem való: szándékozik-e a miniszter intézkedni, hogy ez az óvás megtétessék?

4. Ha pedig ez óvás dacára életbe lép ez a törvény, mit szándékozik ez esetben tenni a kormány?

Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Julius 8. Nagyváradi város havi közgyűlése d. u. 3 órakor.

* **A várad esperesi kerület** f. hó 8-án csütörtökön d. u. 5 órakor a várad olasz rom. kath. plébániái épületben tartja gyűlését az autonómiai congressusra küldendő papi képviselő választása iránt. Mire a kerületi lelkész és hitoktató urak ez uton is tisztelettel meghívatnak. Nagyváradi-olaszi, 1897 július 6-án. Denes János kerületi esperes.

* **A polgármestertől.** Kérem a törvényhatósági bizottság tagjaihoz. Nagyváradi város törvényhatósági bizottságának tagjait tisztelettel felkérem, hogy a honvéd hadapród iskola részére szükséges terület átengedésének megszavazhatása végett a mai napon tartandó közgyűlésen minél nagyobb számban megjelenjenek sziveskedjenek. Nagyváradi, 1897. július 8-án *Bulyocskya József dr., polgármester.*

* **Primicia.** Lélekemelő magasztos szép ünnepet ült vasárnap Király-Daróc. Csejtei Kovacsóczy Kornél az egri érsek főegyházmegye új áldozára tartotta ünnepélyes első szent mise áldozatát. Manu Ductora nagybátyja Szent Annai Spett Gyula gyomai plébános pápai kamarás; ki a szép készülségű új misének gyermek kora óta leghivebb mentora, nagylelkű jótévője volt. A zsufozásig megtelt szépen feldiszipított templomban evangelium után Nábráczky Sándor r. k. plébános lépett föl a szószékre s a szíve mélyéből merített szavakban szólott a korról, melyben most él az ujmisés, állapotáról, melybe az isteni gondviselés helyezte s vigasztalta a csalhatatlan örök igazság és a bebizonnyult élet tapasztalás áldásaival. Milyen megható volt az áldás osztogatáskor látni az új misés édes szülőit zokogva térdelni fiuk előtt, továbbá valamennyi élő testvéreit! Kedves képet nyújtott a 12 7—8 éves fehérbe koszoru és fátyollal felékesített kis koszorú lenyák ártatlan csoportozata. Mindenki könybe lábadt szemekkel volt tanuja e szívmelő szép ünnepélynek, annyival is inkább, miután Daróc még nem volt részese ily első sz. mise áldozat bemutatásának.

Az áldás osztogatás végeztével, melyen mindnyája egy egy szép emlékképet kapott — a szülői háznál az összes értelmiség vig lakomára gyűlt egybe, mely késő estig tartott, a felköszöntők legkimagaslóbb pontjait a Manu-ductor és az új misének meghatóan szép szavakba foglalt beszédei voltak — ez utóbbi melegen köszönti a jó szülők önfeláldozó nagy szeretetét és nagybátyja ritka nemes, páratlan sok jótékonyágát.

* **Katonai élelmezési és szénaraktár.** A VII. hadtest intendánsága felkérte Nagyváradi városát, hogy egy a Ferencz József laktanyát

kiegészítendő élelmezési és szénaraktár számára engedjen át területet. A szépítési és közlekedési ügyi bizottság tegnap foglalkozott ezen ügygyel és a kérelmet teljesítendőnek találta.

* **Nagyváradi közegészségügye az év első felében.** A belügyminiszter körrendelete értelmében Dr. Hoványi Ferencz beterjesztette Nagyváradi város közegészségügyi állapotáról szóló ideai első félévi kimutatást, mely igen kedvező. E szerint ragályos és hevenyfertőző betegségek igen szórvaosan fordultak elő. Váradvelenczén volt 1 hasi hagymáz, 1 kanyaró, 2 hörghurut. Az egész város területén volt: hólyagos himlő 4 esetben halálozás nélkül, vörheny 24 esetben 6 halálozással, hasi hagymáz 5 esetben 3 halálozással, hörghurut 6 esetben halálozás nélkül, kanyaró 7 esetben halálozás nélkül, ronsoló toroklob 19 esetben 4 halálozással. A difteritisz betegek valamennyien Behring-féle szerummal oltattak be. Ezek közül 10 a járványkórházban kezeltetett s elhalt közülök 2. Az eljárás a hevenyfertőző betegségeknek abban állott hogy a betegeket elkülönítették, részben a járványkórházban kezeltették. A lakás és fehérnemű tisztán tartására szorítottak s a város szabályrendeletben előírt hatósági ellenőrzést minden esetben foganasították. Himlőoltások gyakran és pontosan eszközöltettek.

* **A nagyváradi állandó színház ügye.** A nagyváradi állandó színház terveit már mintegy 5 év óta készítik Fellner és Hellmer bécsi színházépítők. Már egy szekér is megtelnék azokkal a beadványokkal és levelekkel, melyeket Nagyváradi városához beküldtek. Erre a sok beadványra azonban Fellner urék soha egy stemplit sem ragasztottak. Egyszer azonban mégis eszébe jutott a városnak, hogy tulajdonképpen miért is lenne Fellner ur bélyegmentes s alaposan megletelezte az összes eddigi beadványokat. A városi tanács azonban tegnapi ülésében megkönyörült a derék németeken, kik oly buzgón ápolják Nagyváradi tengeri kigyójának életét s azt határozta, hogy nem letelezi meg őket, hanem előbb felszólítást intéz hozzájuk az iránt, hogy az összeget fizessék ki, csak ha a német nem akar fizetni, akkor eresztik rájuk a finánczot.

* **A „Biharmegyei Kör“ mulatságának epilógja.** A »biharmegyei kör« tegnapelőtti mulatsága anyagi tekintetben is igen fényesen sikerült, a mennyiben körülbelül 100 frtot jövedelmezett a szegény sorsu fővárosban tanuló biharmegyei tanulók segélyezésére. A végleges elszámolás eredményét egyik közelebbi számunkban fogjuk hozni. A rendezőség továbbá tudatja, hogy azon nők, kik a táncmulatságon részt vettek, de táncrendet nem kaptak, ameddig a készlet engedi, kaphatnak belőle, a rendezőségnek a »Sas Szálloda«-ban levő szobájában.

* **Az új igazságügyi palota építése.** Tudvalevőleg az épülő nagyváradi új igazságügyi palotának elkészítése mint minden középületé, terminushoz van kötve. Ez a terminus aggasztóan közeledvén, a vállalkozó az iránt folyamodott a városhoz, hogy éjjel is építhessen fátyla fény mellett. Ifj. Rimler Károly főkapitány azonban e kérést megtagadta, mivel az éjjeli építkezés a közel lévő házak lakóinak nyugalma zavarná. Fogadjon fel a vállalkozó több munkást, ha készen akar lenni.

* **Uj papnövédek a várad egyházban.** A napokban volt a püspöki rezidenciában a concursus a papnövédek felvételére. Két ifjut vett fel a biboros püspök, az egyik Taróczy Béla nagyváradi, a másik Molnár József belényesi végzett VI. osztályu tanulók.

* **Körrendelet a jogakadémia igazgatóihoz.** Az elméleti jogi vizsgálatoknak tanfolyam hallgatása nélkül való letévése körül sok tévedés történt, amelyek elkerülése végett Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter a jogakadémia igazgatóihoz körrendeletet intézett. A rendelet szerint a jövőben a jogi vizsgálatnak tanfolyam hallgatása nélkül való letételére adandó miniszteri engedély közlésénél a joakadémia igazgatósága az illetőket mindenkor arról is köte-

les lesz értesíteni, hogy ezután kiadandó engedély alapján leteendő vizsgálatokkal szerzett jogi minősítés az igazságügyi szakra ki nem terjed és különösen bírói vizsgára jogot nem ad.

* **Kiállítás a női ipariskolában.** Nap mint nap szépszámu és előkelő hölgyközönség látogatja a Szedlarikné Dudinszky Anna női ipariskolájában rendezett munka kiállítást. Még mindössze két napig látható, aki nem látta az még megnézheti s bátran mondhatjuk, hogy gyönyörűségére fognak szolgálni, az itt látható dolgok. Külön szakaszokra vannak osztva a festmények, kézimunkák, rajz stb. melyek mind tanubizonysága; a Szedlarikné ügyességének és ez iskola életrevalóságának.

* **Hymen.** Borosjenői ifj. Tisza Kálmán gróf f. hó 10-én vezeti oltárhoz gr. Keglevich Gábor leányát: Erzsébetet. A lakodalomra a debreczeni Magyar-testvérek bandája van megfogadva.

* **Az angol királynő Brüll Ignácznak.** Viktoria angol királynő 60 éves jubileuma alkalmából Brüll Ignác dr.-nak, néh. Brüll Lipót nagyváradi kereskedő fiának, ki budapesti angol konzul, egy jubileumi arany medalliont küldött emlékül, melyet Salisbury angol miniszterelnök sajátkezűleg írt levélben küldött meg neki. A medallion egyik oldalán a királynő arcképe látható abból a korból, mikor a trónra lépett, a másik oldalon pedig a mostani arcképének lenyomata van. Mivel Brüll jelenleg Karlsbadban van, az angol főkonzul oda küldte a királynő ajándékát.

* **A mai közgyűlés.** Néhány meglehetősen fontos és érdekes tárgy kerül ma délután a városi közgyűlés elé, melyek azonban előreláthatólag a lapunkban már közölt propozíciók szerint lesznek elintézve. Így a nagyváradi hadapród iskolára teendő alapítványok a Városliget fejlesztése a nagyváradi villamos vasút ügye, melyek mind olyan dolgok, hogy vita nélkül fognak átmenni, mert nincs Nagyvárado ember, ki mindegyiket ne pártolná. A közgyűlés egyéb tárgyai nagyrészt olyanok, melyek szintén nem hivatvának diskurssziók felkeltésére, úgy hogy bizonyosra vehető, hogy egy délután végeznek a városatyák mind a 39 ügygyel.

* **Az új járásbírói végrehajtó.** Alig földelték el a néhai Selmeczy Imre volt nagyváradi-vidéki járásbírói végrehajtó hült tetemeit, már is megindultak a pályázatok özönével az állásra. Ez a végrehajtói állás nem valami megvetendő, mert egy törvényszéki bíró fizetését ha nem is haladja meg, de nagyon egyforma vele s így nem csoda, hogy nagy a vetélkedés annak elnyerésére. A kinevezés már a napokban megtörténik.

* **A nyomdász-egylet jubileuma.** A debreczeni nyomdász-egylet jubileumi ünnepélye és az országos nyomdász kongresszus ideje mindinkább közeledik. Az ünnepélyt és kongresszust előkészítő rendező bizottság nagy tevékenységet fejt ki az ünnepély minél fényesebbé tételé czéljából. Vasárnap délelőtt küldöttség tisztelettel Sass Béla akad. igazgatónál, kérve őt, hogy az országos kongresszus alkalmával idejövő küldöttek a kollegiumban legyenek elszállásolhatók. Az igazgató a tőle már megszokott szíveséggel fogadta a küldöttséget és kilátásba helyezte a kérés teljesítését. Az országos nyomdász kongresszusra is folyton érkeznek a bejelentések az ország minden részéből. Így Budapestről 10, Kassáról 5, Nagyváradról 4, Kolozsvárról 2, Aradról 1 kongresszusi képviselőt jelentettek be már eddig a rendezőségnek.

* **A »Vilmos« tűzér laktanya.** Teljes befejezéshez közeledik már a Vilmos tűzér laktanya építése. Tegnapi 37.000 koronát utalt ki a város az építési vállalkozóknak.

* **Segítség az aradi színháznak.** Mint irtuk, Leszkay András színházigazgató Budapesten járt a belügyminiszteriumban, hogy megbeszélje a körülményeket, melyek között társulataival a jövő évadban operaelőadásokat is rendezhet. Az eredmény kielégítő. Aradnak őszkor folyóztatják a 3000 forintnyi segítséget. Káldy az opera igazgatója leküld egy alt énekesnőt, baszítják és tenoristát gyakorlatra, Leszkay pedig Müller Ötő karmesternek olyan 25—26

zenészt ad a keze alá, a kikkel finomabb zenét lehessen előadni. Az aradi színházi bizottságnak a jövő héten alkalma lesz ezekkel a dolgokkal foglalkozni, amikor elébe terjesztik Leszkay memorandumát, melyet a belügyminiszterhez intéz.

* **A népkönyvtár ügye.** Az ősszel már megfognak nyilni Nagyváradon a népkönyvtárak, melynek tervezői az iránt folyamodtak a városhoz, hogy évi 50 frt segélyt adjon nekik. A tanács tekintve, hogy a népkönyvtár használata díjmentes, évi 50 koronát javasol a népkönyvtár céljaira a jövő évtől kezdve minden esztendőben a költségvetésbe felvenni.

* **A nagyváradi iparosok pártolása.** Említettük annak idején, hogy a »Kereskedelmi és iparkamara« átiratot intézett a városhoz a helybeli ipar pártolása érdekében, Minthogy azonban a módzatok nem voltak felelősek, melyek alapján a pártolás eszközölhető, volna, a tanács az iránt kereste meg a kamarát, hogy tegyen konkrét javaslatot is indítványára vonatkozólag.

* **Uj vasuti átjáró.** A m. á. v. megvette a nagyváradi l. sz. káptalan iklódi uradalmának, mely a nagyváradi-szegedi vasuti vonal mellett fekszik, az Ősi és Less állomás közt lévő részén egy gazdasági épületét, melyet most órházzá fognak átalakítani. Ezen órház mellett a vasut saját költségén egy átjárót tartozik építtetni. Minthogy azonban az új utat csak a káptalan használhatja, a helyszíni tárgyalást nem fogják megtartani, hanem a kész utat csak egyszerűen megnyitják a forgalomnak.

* **A margittai vámos hid leomlása.** Tegnap számunkban egy távirat nyomán megemlékeztünk arról a szerencsétlenségről, melyet a vihar a vármegyének okozott. A beomlott hid megvizsgálására Láncazy Tóbiás kir. főmérnök tegnap kiutazott Margittára. A baj úgy keletkezett, hogy szombaton egy borzasztó vihar és felhőszakadás vonult át Margitta felett, mely a Berettyó vizét annyira megdagasztotta, hogy a hid lábánál levő kötött-part nem bírt ellenállni a sebesen rohanó szennyes hullámoknak s néhány méternyi hosszúságban beomlott, és közben magával ragadván a hid első részét is. — A hid helyreállításához azonnal hozzáfogtak s néhány nap múlva újra átadják a forgalomnak. A töltés felépítése azonban heteket fog igénybe venni.

* **A városi iskolák takarítása.** Réz Mihály mint Nagyvárad város községi iskoláira és óvodáira felügyelő igazgató egy beadványt intézett a tanácshoz, melyben azt kéri, hogy a községi iskolákban nyáron át szokásos surolások, meszelések és takarításokat a város még július havában fejezze be, hogy az iskolák jól kiszáradhassanak a tanév kezdetéig; a velencei óvodában ez főleg azért szükséges, mert augusztus elején ott már megkezdődik a tanév. Réz egyszersmind azt is kéri, hogy a polgári fiúiskola szertárát és irodahelyiségeit ezentúl ne meszeljék, hanem fessék ki, mivel nehéz minden évben a szertárakat kiüríteni a meszelés miatt. A festés pedig 10—15 évig is tart, tehát még olcsóbb, mint az évenkénti meszelés.

* **Szombathy István előadása.** Dr. Szombathy István nagyváradi reáliskolai tanár, mint már említettük, a győri középiskolai tanári kongresszuson előadást tartott az idegességről. A lapok a következőket írják e felolvasásról: Érdekes eszmecserére szolgáltatott alkalmat Szombathy István nagyváradi tanár előadása, a ki a tanulók idegességéről értekezett nem annyira pathologiai, mint inkább pedagógiai szempontból. Az előadást, mely alaposan és részletesen széles tapasztalati alapon tárgyalta a felvetett kérdést dr. Bánóczy Gyula iskolaorvosi szempontból világította meg. Dr. Morvay Győző a tornaoktatás szempontjából és a nagyobb séták érdekében szólt a kérdéshez.

* **Az idei önkéntesi vizsgák.** Minden évben megszokták állapítani a hadgyakorlatok előtt a tisztvi vizsgák idejét. Mint értesülünk, a nagyváradi s az itt vizsgázó önkéntesek vizs-

gái, ez idén korábban lesz megtartva az előző évekénél, úgy, hogy már október harmadikán minden önkéntes kivétel nélkül a meleg uniformisból. Szeptember 25-én fognak a vizsgálatok kezdődni és eltartanak október másodikáig. Ekkor aztán szabadságot fogják őket s egy új önkéntesi »A btheilung« kezd meg a gyöngy-életet.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. tábla elnöke Salacz Aladár ügyvédjelöltet a vezetése alatt álló kir. tábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Elgazolás.** Nincs az a hét, hogy hirt ne adnánk egy-egy olyan esetről, melyekből kifolyólag utasítani kellene az érdekelteket, hogy nagyobb vigyázattal hajkurásszák a lovaikat. Vasárnap délután egy komolyabb eset adta elő magát, mely súlyos sebesüléssel végződött. A Szent László-téren Feud Győző tizenéves éves ifjú egy szekér elgázolt s a mellét összetörte. Súlyosan megsebesülve bevitték a biharmegyei kórházba, hol gondos ápolás alá vették. A szerencsétlen ifjú Kíller Ede főutcai butorkereskedőnél volt alkalmazva. A kórházból vett értesülés szerint állapota jobbra fordult. A kórházba szállítás alkalmával teljesen eszméletlen állapotban volt. Ez eset után azt hisszük meg fognak tétetni a kellő szigorú intézkedések.

* **Térzene.** Kedvező időben, nagy közönség előtt tartott tegnap térzenét a 37-ik czred zeneke. Ez alkalommal ismét a »Szent-László« téren gyönyörködtették a publikumot, szépen előadott darabjaikkal. Herculák Ottó karmester gyakorlott keze, ez uttal is szép eredményt ért el, amennyiben a jelenlevő nagyszámú közönség meglepéssel távozott el a hangverseny után.

* **A Gelléri-Protovin affér.** Ezen a fővárosi napisajtóban sokat szellőztetett ügyre vonatkozólag Protovin Géza a temesvári keresk. és iparkamara segédtitkára közli velünk, hogy ámbár a Gelléri Mór kir. tanácsos ellen megindított akciónak nem ő az értelmi szerzője, az ügy mai stádiumában mi sem tartja őt vissza, hogy az eddigelé közzétett adatokért a teljes és kizárólagos felelősséget elvállalja. Egyben kijelenti, hogy a mennyiben Gelléri Mór a bűnyügre vonatkozó törvényszéki iratok és a áóbbi publikált okmányok csak egyikének is hitelességét positive megczáfolja, szívesen hajlandó Gellérinek a szenvedett sérelemért bármilyen elégtételt szolgáltatni.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A belügyminiszter Biharvármegyébe a következő új anyakönyvvezetőket nevezte ki: a csehi anyakönyvi kerületbe Opris István József körjegyzőt, anyakönyvvezető helyettesekké: a lessi kerületbe Kiss Kálmán segédjegyzőt, a fugyi-vásárhelyibe Popovits Traján jegyzőt irnokot, valamennyit a házassági anyakönyvvezetésének és a házasság kötésnél való közreműködéssel is megbizta.

* **Egy vendéglős panasza.** Említettük tegnap, hogy Czegléd Sándor a »Zöldfa« szálloda bérlője 1000 forint bérléengedésért folyamodott. A mai közgyűlésen a tanács azt fogja javasolni, hogy az 1000 frtot ne engedjék el.

* **Aki házat vesz, denem fizet.** Többször említettük már a nagypiaczteri telkek ügyét, melyeket a város egyeseknek azon feltétel mellett adott el, hogy ott emeletes házakat tartoznak egy év alatt építeni. A 11. számú telket a »Czion templom egyesület« vette meg, azonban nem épített rajta semmit, miért is a város azt visszavette s újra árverés alá bocsátotta, mire azt a Korda és Weimann építész czég vette meg 4700 frtért. Azonban ők azon indokból, hogy most nem lehet tudni hogy hol fog felépülni az állandó színház nemcsak hogy nem építettek semmit, hanem még a vételárát sem fizették ki. A város egyre

sürgetőn a fizetést, a czég az iránt folyamodott, hogy a vételár $\frac{1}{3}$ -át aug. 15-én, a második harmadát okt. 15-én, a harmadik részét pedig decz. 15-én fizethesse be a városi pénztárba. A tanács a kérdésben nem határozott, hanem azt a közgyűlés elé terjeszti határozat hozatal végett.

* **Szemérmetlen fürdőzők.** A nagyváradi rendőrség erősen fellepett, hogy a Körözs fürdőzői ne veszélyeztessék a közérkölcset. Tegnap két nőt vittek be, kik valóságos megbotránkoztató fürdést vittek véghez. Közönséges cigány asszonyok az illetők. Letették őket hűsülni, mivel anélkül is meleg az időjárás.

* **Nagyvásár Margittán.** A margittai nagyvásár folyó hó 12-én és következő napjain fog megtartatni. A barom vásár 12-én lesz, a kirakodó pedig a többi napokon.

* **Sikkasztó cipész inas.** A péklegények sikkasztásai napirenden vannak, azonban a cipészeknél is előfordul elég gyakran ez az állapot. Tegnap is panaszt emelt a rendőrségnél Tóth Károly cipész mester, hogy inasa felvett egy hivatalnoktól egy forint negyven kr. cipő talpalási díjat és azóta seholy sem találja. A rendőrség előtt a feletti csodálkozásának adott kifejezést, hogy hogyan lehet ily csekély pénzzel megszökni. Valószínűleg rövid idő múlva elő is fog kerülni a gyerek, szörnyen megnyult arczal és beesett szemekkel, mint aki sokat czigarettázott.

* **Elveszett.** Tegnap délelőtt a kispiacson elveszett egy »K. L.« betűvel himzett értékes tárcza, több okmány tartalommal. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha a rendőrség útján tulajdonosa kezeihez juttatja e tárgyat.

* **Körözés.** Kohn Eliás, nagyváradi illetőségű cipész mester, Szegeden nagyobb aranyu lopást és sikkasztást vitt véghez. A törvényszék elítélte, de az ítélet jogerőssé válta után, az elítélt seholy sem volt található. Most ország-szerinti köröztetése lett elrendelve.

* **Cigány-zene.** A Széchenyi-téri kioszkban ma este Pócsi Laczi zenekara játszik. Ajánljuk ez élvezetes estét a zenekedvelők figyelmébe.

A férj bosszúja.

— Gyilkossági kísérlet. —

Saját tudósítónktól.

Nagyváradi július 7.

Tegnap ismét egy családi tragédia játszódott le Nagyváradon.

Régi történet, a nő megcsalja az urát s e történetben ugyanaz a menet, ugyanazok az alakok, új dolog nincs benne semmi.

Nagyhid-utcán játszódott le e tragédia; melynek hőse egy megkeserített férj feyvert ragadott, talán nem is azért hogy a becsületét vagy a hírnevét védelmezze, hanem mert ez már így szokás. Vér folyt, de a tragédiában nem halt meg még senki, csak súlyos betegen fekszik két alak, akik megcsalták ezt a hűséges férjet.

Közönséges valami már az ilyen történet; nem is fűzünk hozzá hosszabb kommentárt, csak leírjuk, úgy a hogy megtörtént.

Családi viszály.

Pál Ambrus Naghid-utcán lakott feleségével. Papp János házában laktak s nem tudott senki sem arról, hogy e házaspár között viszálykodások lettek volna.

Pedig léteztek viszályok, de a férj olyan szépen el tudta azt palástolni, hogy senki, még gyanítani se merte volna, hogy e boldognak látszó házaspár, — a legboldogtalanabbiknak egyike.

Pál Ambrusnak alapos gyanuja volt arra nézve, hogy a felesége megcsalta őt. A házigazdára gyanakodott s utánna is nézett a dolgnak.

A titok kipattant, s Pál Ambrusné, mikor látta, hogy felszínre került a dolog, a helyett, hogy hibáját igyekezett volna jóvá tenni, ott hagyta az urát, és elment lakni Papp Jánoshoz. Három hónapig éltek már együtt s mit sem törődtek a férjjel, a ki e naptól kezdve magába zárkózott lett s alig látták őt valahol.

Sejthették volna, hogy ez az ember tervez valamit, valami olyat, a mely mindnyájukra nézve keserű következményekkel fog járni.

Nem voltak elővigyázók, pedig azoknak kellett volna lenniük.

Négy revolver lövés.

Tegnap Pál Ambrus ráesett a feleségére, meg a csábitójára.

Éppen együtt voltak s kedélyesen diskuráltak, nem tudni miről, talán éppen a férjet szapulták, a ki olyan gyáva, hogy meg sem meri bosszulni magát azokon, a kik tönkretették boldogságát, jó hírnevét.

A beszélgetésnek egy lövés vetett véget. Egy sikoltás következett erre s Papp János összerogyott. A golyó mellbe találta.

Ezután még négy lövés következett, melyek közül egy a nő karját találta.

A tettes elmenekült a színhelyről, a sebe-sülteket pedig a lakásukra szállították haza.

A rendőrségnek is nyomban hírt adtak az esetről. Az eset színhelyén Kassay rendőrbiztos jelent meg, a ki jegyzőkönyvet vett fel a gyilkossági kísérletről, Pál Ambrust pedig elfogatta. Kihallgatták azután s be is vallott mindent őszintén.

A sebesültek állapota valamivel jobbra fordult. A nő állapota nem súlyos, azonban Papp Jánosra nézve veszélyes kimenetelűvé válhatik.

Ma átteszik az ügyet a kir. ügyészséghez.

TANÜGY.

Az iparoktatási bizottság tegnap d. u. látogatott ülést tartott Ragány János előklete alatt.

Legfontosabb tárgya a gyűlésnek az iparos és kereskedő tanoncziskolák költségvetésének előterjesztése volt. Előbbiben a szükséglet 20,000 koronában volt előirányozva, melyhez azonban Bercsey György felszólalására még 400 korona vétetett fel abból a célból, hogy a mintázás egyes iparágak részére meghonosítható legyen. A kereskedő tanoncziskola költségvetéséből pedig 1000 korona töröltetett, hogy ezen feleslegből az eddigi tandíjak megfelelő arányban leszállíttassanak.

A kereskedő tanoncz iskolára a lapokban felmerült hírlapi polemikára nézve a bizottság határozottan azon álláspontra helyezkedett, hogy itten illetéktelen beavatkozást visszautasít és értesíti a tanácsot, miszerint a törvényhatósági bizottság erre vonatkozólag hozott határozatát — az iparos és kereskedő tanoncziskolák közös igazgatás alá helyezésére nézve — végrehajtotta.

Érdekes vita keletkezett egyes osztályok óráinak beosztására nézve. Ugyanis Szücs Izsó igazgató ezen osztályokban az órák változatlan fentartását kérte, míg Bertsey György ipartest. elnök ezen órák kiküszöbölését indítványozta.

A pro és contra felhozott nézetek fölött végre is névszerinti szavazással döntöttek, mely mivel szavazat egyenlőséget eredményezett, az elnök szavazatával az igazgató álláspontját emelte érvényre.

A második osztályok külön technologiai órái azonban az iparosok erős állásfoglalása miatt elejtetett s helyett a rajzból felmentett tanulók a hét egy napján, valószínűleg vasárnap elméleti oktatásban fognak részesülni.

Az érdekes s tanulságos ülés d. u. 6 órakor ért véget.

A községi iskolai felügyelő hatásköre. Ezelőtt Nagyvárad városa egy új állást létesít

tett a községi iskolák felügyelője czímen, — melyre R é z Mihályt nevezte ki. Minthogy azonban az új állást különben kitűnően betöltő felügyelő hatásköre szabatosan körülírva nincs, a város Bordé Ferenc tanácsost bízta meg, hogy erre nézve szabályrendeletet alkosson.

SZÍNHÁZ ES MŰVESZET.

Pepita.

(M.) A régi jó »Pepita» sok évi száműzetés után végre vissza került a színpadra, de biz a közönség csak egyér számmal volt jelen az előadáson.

Az előadás egészben véve jó volt. A közönség pedig kaczagott azon is, amin nem kellett volna kaczagni.

A czimszerepet R o n t a y Boriska játszotta igyekezettel és meglehetősen szerencsével.

Legjobban kitűnt A m o n Margit, ki dacára hogy e szerep nem az ő szerepköréhez tartozik mégis nagy hatást ért el ügyes játékkal gyönyörűen előadott énekszámait pedig zajosan megtapsolták. Csodáljuk, hogy az igazgatóság nem veszi észre hogy a közönség mily szívesen látja e fiatal művésznőt a színpadon s csak ritkán juttatja szerephez és akkor is csak olyanhoz, amely nem neki való.

S z é k e l y Irén egyéniségéhez mért szerepet kapott s több helyen szép sikert ért el.

Pintér Imre kitűnő Don Gáspár volt s jókedvűen játszott, mit D é r y bizonytalán megérez.

Déry szépen énekelt s énekét igazán élvezettel hallgatta a közönség.

H e g y e s s y ez uttal is jó alakítást mutatott be.

Azt a kérdést kellene még fejtegetni, hogy hogyan öltözködjön néhány kardalosuó, de e kérdéssel jobb nem foglalkozni, hiszen ők ezzel pótolják a játékot.

A Leszkay jövő évi társulata. Az »Aradi Közlöny»-ben nagy meglepetéssel olvassuk, hogy Leszkay jövő évi szintársulatának szervezése be van fejezve Fay Szeréna szerződésével. A művésznő szeptemberben még Nagyváradon is fog játszani a szintársulattal, mert Paulainé akkor már visszamegy a nemzeti színházhoz. Faynak, mint értesülünk, Leszkay olyan összeget fizet havonként 12 föllépésért, (több föllépését külön díjazza), a minő azokban a bizonyos régi időkben a primadonnáknak járt szép trikókért és bájos mosolyokért. Mi örvendünk annak, hogy a több száz forintos havi gázsí nem a lenge szoknyájú operettnak, de a komoly drámának jut. Egyébként Leszkaynak az operetprimadonnái is jobban vannak fizetve, mint két professor. Szerencsére a mostaniakról azt tudja a közönség, hogy meg is érdemlik a fizetésüket. Egyébként a nagyváradai szintársulat úgy jó hozzánk, a mint most van, csak Balla helyett lesz Polgár, Latatár helyett Pesti Kálmán és visszajő Nyáray. Egy segéd-színésznőt szerződített még Leszkay.

Igazságszolgáltatás.

Fiatál utonállók. Mitsem sejtve ballagott Steiner Jakab 15 éves fiú ez év április 25-én a Derecske és Konyár közötti országuton, mikor két suhanczot látott maga felé közeledni, akik utána kiabáltak hogy álljon meg. Ő inkább futásnak eredt sejtve azt, hogy a két ripók nem kézfogas céljából akar vele találkozni. De ezek is utána vetették magukat és elfogták őt s megmotozták, lehúzták a csizmáját és 57 kr. készpénzt elrabolták. Ezért ült a két jó madár Farkas Lajos 16 éves és Békéssi József 14 éves derecskei kamasz felett tegnap törvényt a helybeli kir. törvényszék és az első egy évi börtönrre, a másodikat 8 napi fogház büntetéssel sújtotta, a melyben ezek meg is nyugodtak.

Pihen az esküdtszék. Az utóbbi hónapokban, rendkívül sok dolga volt a nagyváradai esküdtszéknek. Egyelőre le is bonyolította a kérés

déses ügyeket, amennyiben a törvényszék előtt jelenleg egyetlen sajtóügy nincs folyamatban s így az esküdtek, legalább pihenhetnek a nyári hónapokban. E félévben tíz sajtótárgyalást tartottak, melyhez hasonló nagyszámban a vidéki esküdtszék egyike sem tartott. Legtöbb ezek közül az aradi rjságokat illeti. Szeptemberig most már nem is tartanak sajtótárgyalásokat.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Dobosfy Alajos.

1466. Kuszik Antonia — ifj. Micskey Dániel — helybenhagyva.

1431. Orga Janka — Bodrozsán Janka — részben megváltoztatva.

1450. Neumann Leopold Branyiczky János — rendelet.

Előadó: Dr. Gedeon László.

1357. B. Fekete Ferenczné — özv. Szeremley Sándorné — rendelet.

1422. B. Fekete Ferenczné — özv. Szeremley Sándorné — rendelet.

1480. B. Fekete Ferenczné — özv. Szeremley Sándorné — visszautasítva.

1359. Néh. Szilágyi Péter hagyatéka — megváltoztatva.

1381. Szücs Lajosné Dobozy Miklósné testisértés — rendelet.

1382. Gellai Veron s. t. néh. Gellai Józsefné — helybenhagyva.

1460. Dopas Péter — Vágásy Imre — helybenhagyva.

1479. Tóth Mihály — Kurz D. T. — rendelet.

1484. Uj-Arad és vidéki népbank — Grünwald Etelka — rendelet.

Előadó: Polchy Mór.

1984. Barton Ferenc halált ok. súlyos testisértés — részben megváltoztatva.

2146. Barna Ilie felm. ágb. rok. szándékos emberölés — helybenhagyva.

2255. Major Ilés gyilkosság — feloldva.

2278. Onodi Mihály súlyos testisértés — részben megváltoztatva.

Előadó: Nagy Ferencz.

2256. Maruska Pávelné lopás — részben megváltoztatva.

2261. Bonyita Péter s. t. gondatl. ok. súlyos testisértés — részben megváltoztatva.

2289. Ellenés Péter társai lopásrészben megváltoztatva.

2241. Bakus János anyakönyvi kh. — megváltoztatva.

2252 Anyicza Ilie közrend ell. kh. — részben megváltoztatva.

2275. Keresztesi István lopás — helybenhagyva.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

62.

Daisy barátságosan, majdnem szívélyesen fogadta; mióta Daisy Leonora titkos eljegyzetetéséről tudott, nagyon érdekesnek találta nevelőnőjét, most még atyja halála is hozzá járult. A szerelem és gyász bizonyos ragyogással öntötte el Daisy, ki a legkisebb örömet vagy fájdalmat sem tudta szívébe zárni, bizonyos tiszteletteljes félelemmel nézte Leonorát, ki olyan teljesen tudott parancsolni és a világ nem sejtette, milyen teher nyomja lelkét.

Leonora most is hideg, kemény maradt mint a márvány. Daisy előtt azonban másnak tűnt fel, mivel tudta, hogy szeret és szenved, arra azonban nem gondolt, hogy saját érzelmei voltak azok, melyekkel egy másik lányt körülvevett, a mely szerelemnek és szenvedésnek csak a nevé ismert.

És mióta más érzelmeivel szemlélte nevelőnőjét, nem az egykedvűség és ellenszenv érzelmeivel, a tanulás is mintegy magától ment, úgy hogy maga Leonora is bámult a gyors haladáson, természetesen önmagán csudálkozott,

hogyan oly nagyszerű eredményt ért el növénydekével.

November is elérkezett. Daisy gyakran kíváncsított Vilmos után, Leonora azonban mindig azon volt, hogy bátyját távol tartsa, most már nem volt rá szüksége, de meg attól félt, hogy ha Vilmos eljön, ő nagyon háttérbe szorul.

Egyik szép őszi napon a nevelő tanítványaival sétájáról jött haza. Mindketten vidámak voltak. Leonora nagyon szép volt gyászos ruhájában, míg Daisy sötét kék prémes ruhában, rövid kabátban, csinos Napoleon kalappal jelent meg. Leonoránál kevéssel volt kisebb, hasonló képen tökéletes, szép hölgy volt.

Bizalmasan társalogva kezelt fogva léptek be a park rácsajtóján a legtávolabbról sem gondolva arra, hogy két részvételteljes szem nézi őket egyik ablakból.

— Nagyon szép idő volt — szölt Daisy, mikor a folyósóra léptek — a nap is sütött.

Mikor egyik ajtóhoz ért, nagy sóhajjal ugrott vissza, a nagy ijedségtől lerogyott volna, ha egy erős kéz fel nem tartotta volna.

— Daisy édesem! milyen nagy, milyen szép lettél.

Daisy atya kebelére rejtette fejét, sirva nevetve a nagy örömtől.

Leonora soha sem vesztve el önuralmát a másik szobába ment, hogy az apa s lánya találkozását ne zavarja.

— Te rossz apa! — szölt Daisy, mikor kissé magához jött, — hogy volt lelked, hogy annyira megijeszsz! Egy szót sem írtál jöveteledről, aztán hirtelen előttem állsz — mily meglepetés — mily meglepetés.

— Nem tudtam tovább ott maradni, tudni akartam milyen az én lányom, azért jöttem a legelső hajóval, a nélkül, hogy irtam volna.

Már régen néztelek anélkül, hogy te gondoltad volna.

— Csodálkozom, hogy nem éreztem.

— Nem hittem szemeimnek. Duin kisasszony mondta: Ott jönnek a hölgyek!

Nem ismertelek meg olyan szép lányléttel de milyen szépen tudod magad kifejezni.

Daisy szemei ragyogtak az örömtől, és még egyszer atya nyakába borulva susogta:

Oh apa! olyan boldog vagyok, hogy megváltoztam, most sokkal boldogabb vagyok mint te. Most már nem kell többé megverned, érzem, hogy többé nincs rá szükség.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Gizella főhercegnő utazása.

Bécs, július 7. (Saját tud. távirata.) Gizella főhercegnő Münchenből jövet Kis-Tapolcsányba utazott.

Elhunyt akadémikus.

Páris, jul. 7. (Saj. tud. táv.) Meilhac Henry akadémikus tegnap este meghalt.

Brankovits lemondása.

Budapest, jul. 7. (Saj. tud. távirata.) Illetékes helyről ma megezártak Brankovics patriárka lemondó szándékát. Hir szerint az egész csak koholmány.

Kegyelmet Barthának.

Budapest, jul. 7. (Saj. tud. táv.) Apponyi ma megjelent a házbau és átadta Bartha ügyben az aláírási ívet, melyen Apponyi volt kanzellár és Apponyi a nejével aláírva van. A »Magyarország« értesülése szerint, Herczeg Ferencz képviselő és író megtagadta az aláírást.

Verekedő katonák.

Lemberg, július 7. (Saj. tud. táv.) Jelentik Tarnowból: Azon veszekedésből kifolyólag, mely egy gyalogos tartozása miatt egy korcsmában közte és a korcs-

máros között támadt f. hó 3-án és 4-én gyalogos katonák megtámadták a zsidókat. A dolog verekedésre került. Egy katonai őrző és a csendőrség három gyalogost letartóztatott. Szigorú óvintézkedéseket tettek, hogy hasonló jelentéktelen kihágásoknak elejét vegyék.

A görög béke alkudozások.

Konstantinápoly, jul. 7. (Saját tud. táv.) A porta válasza a nagykövetek legutóbbi előterjesztésére nem tartalmaz érdemleges döntést, hanem csak azt mondja, hogy a porta még nem határozott. Mindazon hírek, melyek a békealkudozások félbeszakításáról szólnak, valótlanak. A Dardanellákon a török hajóság parancsnokát utasították, hogy tartsa készen a hajóraj egy részét Krétába való indulásra.

London, Times athéni távirata szerint Kalubaha megszállását nem lehet úgy tekinteni, mint a fegyverszünet megváltását, mert ez a helység török területen fekszik. A város lakói ezt nem tudták, azért tanúsítottak ellentállást a törökökkel szemben.

SZERKESZTŐI POSTA.

N. M. Természetesen annak van igazsága, aki a nyelvtani szabályt betartja. Ez esetre pedig a szabály azt mondja, hogy az *ik*-es igék 1 szám 1-ső személyben nem végződhetnek »k« betűvel: Tehát p. u. eszik, iszik, lakik, játszik, ikkes igék lévén, 1 szám első személyben »m«-mel végződnek, vagyis eszem, iszom, lakom, játszom. — Tájékoztatóban eltérnek ugyan e szabálytól, de az mindig helytelen. Nyomatásban sohasem fogja más-ként olvasni az ikkes igéket, mint ahogy fentebb jeleztük.

Cs. S. Budapest. Még nem volt időm minden kéziratát átolvasni. Amint az első közlöm, mind azért, amelyet közölni fogok egyszerre küldöm kívánsága szerint. Üdvözlét.

KÖZGAZDASÁG.

Szomorú aratás.

Biharmegye minden részében szomorú aratás van. Soha ritkább kereszteteket még nem láttak a kövér biharmegyei földeken, mint éppen az idén. A tegnapi nap folyamán két kerületből kaptunk jelentést az aratásra nézve melyek a következők:

Margitta. Nyugodtan folynak a kerület minden részében az aratások, dacára a nyomasztó helyzetnek. Itt különben még a többi vidékekhez képest elég kielégítő az eredmény, de az előző évekével összehasonlítva unalmasnak nevezhető. A buza nagy része megvan dőlve, aztán a konkoly is ugyancsak sűrű az idén, csak a buza fejek szemei ritkák. A termés megdőlése folytán, az aratás is nagy nehézségekbe ütközik s így megköszönhetik a gazdák, ha a tavalyi jövedelemnek a felét kikapják. A tengeri termésnél az ellenkező eset áll fenn, ami némi kis vigaszt nyújt a gazdáknak.

Élesd. Rendesen folyik az aratás, ha ugyan aratásnak nevezhető az idén. A gabona meg van dőlve, megüszkösödve s olyan ritka, amilyen már nagyon régen nem volt e környéken. Nagyon rossz aratás ez az ideig több helyen annyira el van paskolva a termés, hogy le sem aratják. Munkás sztrájkok még nem fordultak elő.

Megkezdődött a permetezés. A nagyváradi szőlőhegyen tegnap kezdték meg a második permetezést. Minden szőlőtulajdonos köteles szőlőjét megpermetezni »bordói keverék«-kel, nehogy a peronospora tönkre tegye, a máskülönben nagyon szépen ígérkező szőlőtermést. A szőlőbirtokosok hivatalosan fel lettek hiva köteleiségeik teljesítésére, mert annak elmulasztása esetén, szigorú büntetés alá esnek.

Sebes-Körös vizszabályozó és ármentesítő társulat.

Meghívó.

A Sebes-Körös vizszabályozó és ármentesítő társulat Nagyváradon a saját irodahelyiségében 1897 évi július hó 19-ik napján délután 3 órakor közgyűlést tart, melyre az érdekeltség tisztelettel meghívatik.

Tárgyak:

1. A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter urnak 24143/897 sz. rendelete, a kölcsönjárulékoknak új alapon való ideiglenes kivetése tárgyában.
2. Javaslat az ártér- és belvizteherviselés céljainak megfelelő földminőségi becslés ügyben.
3. Belviz ártérfejlesztés vízkivételének tervezete.
4. Jelentés a belvizrendezésről.
5. Csökmő község belvizes területeinek mentesítése.
6. Komádi-i belvizes csatorna tervezetének bemutatása.
7. Bizottsági jelentés a »Felfogó« csatorna építésének megsejmléséről.
8. Schwartz Márton czirkó pusztai bérlő kérvénye a társulati telefon vonalnak a pusztára leendő bekapcsolása tárgyában.
9. Elnök, alelnök, választmányi tagok, számvizsgáló és nyugdíjbizottság választása.
10. Folyó ügyek.

Nagyvárad, 1897. július 5.

Gróf Csáky Lajos m. k.,
társ. elnök.

Nagyvárad i hetivásár

Vásári árjegyzék a nagyvárad i piacon 1897. július hó 6-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 8.60 Uj buza 8.40 Kétsz. buza 6.60 6.50 Rozs 6.50—6.40 Arpa 4.60—4.40 Zab 5.80—5.60 Tengeri 4.50 uj 4.40 Borsó 15.— Lencse 16.00 Bab 8-80 Köleskása 11.50 Burgonya 4.— 100 kiló Lángliszt 14.60 Zsemlyeliszt 14.50 Fehérkenyér liszt 14.30 Barnakenyér liszt 13.50 széna fuvarral 2.30 Szalma fuvarral 1.50 Szalona 60.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr, alom-szalma —04. 1 köbm. bikkfa 3.10, tölgyfa 2.90 cserfa 3.35 100 kiló Marha hus —.48 Öntött gyertya —50, Lámpaolaj —48. 1 liter O-bor —50. Uj-bor —38. Pálinka —34, Szilva pálinka—80, Szesz —90. 1 mm. kőszó 10.70 nyers fagyú 23.—, olvaszt. fagyú 35.—, szappan 24.—, birka gyapju 95—105 magyar gyapju 35—44. Egy hektoliter ó-bor 32.00 uj bor 22.—, mész 1.30, kemény faszén 1.50, puha faszén —, kendermag 9.00 köles 6.20 repce 11.—, dió 20.—, mogyoró —, aszu szilva 22.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 12, szalonna 62, sertésus 56, juh-hus 32, veres hagyma 7, fog-hagyma 22, bors 1-10, paprika 1-30 barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 0.00 mm. Luczernamag —. frtig, 1 mm. Lóhere — 1 mm Burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1897. évi július hó 6-ról: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 50 hltr, rozs 150 hltr, arpa 60 hlt zab 50 hltr, tengeri 150 hltr, burgonya 350 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 45 drb, félhizott 50, sovány 30, süldő 50, malacz 200, hizott marha —, jármás ökör 180 fejős tehén 120, borju 116, bivaly 2, juh és kecske 80 ló 142

Marha ártáblázat 1897. július hó 6-ról egy pár első rendű jármás ökör 300—340 egy pár másodrendű jármás ökör 210. 270 egy pár harmadrendű jármás ökör 140. 210. 1 pár fejős tehén 110—210. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 60—85 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—65. 1 drb. veres borju 8—13 1 drb. fél éves borju 15—23 1 drb. egy éves borju 25—23. két éves borju 35.—60 1 pár hizott sertés 46, 74. 1 pár fél éves 19. 23 1 pár egy éves sertés 35. 42. 1 pár két éves sertés 53, 72, egy pár. jó ígás ló 60 110 1 pár ökörbőr 15—21. egy pár tehénbőr 11 14 1 pár borjubőr 5. 7 1 pár lóbőr, 6.—10.

Szőlőkivitelünk érdekében. Az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet” megtette az első lépéseket arra nézve, hogy Magyarország ez évi csemegeszőlő termése az orosz és németországi piacokon helyeztessék el. Sőt kilátás van arra, hogy a szállításra alkalmas borszőlő fajok p. u. Bakar, Mézesfehér, Dinka stb. is, — mint csemegeszőlő — lesznek értékesíthetők. A szőlőkészleteket a legelső rangú orosz- és németországi cégek veendik át. A szőlőért nálunk ismeretlen magasságu árak fognak fizettetni. A kötések a szövetkezet és a külföldi cégek közt a legközelebbi időben valószínűleg már létre jönnek. Azon szőlőtermelők, kiknek szállításra képes szőlőfajokból termésük mutatkozik készleteiket az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet”-nél Budapest VI. Nagymező-utca 12. bejelenhetnek.

Az állatok bélyegzése. Tekintettel arra a körülményre, hogy az állatok törzsének tüzes vassal való bélyegzése a bőr értékét nagy mértékben csökkenti s ez által a gazdág érzékeny kárt szenvednek — a földmivelésügyi miniszter intézkedett, hogy a gazdaközönség a bélyegzés ezen módjának káros voltáról tájékoztatva, annak mellőzésére serkentessék és hogy jövőre a szarvasmarhák kizárólag szarvukon bélyegeztessenek.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. július 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék	99.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar feleti vasuti államkötvény 1876-b-1	120.50
Mag. ar. földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italméi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	153.50
Ti zsszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	121.50
Csiztrák járadék papírban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	123.20
Osztrák korona járadék	100.75
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	950.—

Magyar hitelbank részvény	400.25
Osztrák hitelintézeti részvény	338.40
Páris vista	355.—
20 márkás arany	952.—
Német birodalmi márká	58.65
London vista	119.55
Páris vista	47.57 1/2
20 márkás arany	11.73

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

PAULAYNÉ ADORJÁN BERTA urnő
a nemzeti színház művésznőjének felléptével.

Bérlet 66-ik szám. Bérlet 66-ik szám.

Páros. Páros.
az arad-nagyváradai színtársulat által.

**Nagyvárad, 1897. évi július 8-án,
A V A S G Y Á R O S.**

Szinmű.

Kezdeté fél 8, vége 10 óraker.

Holnap pénteken,

A nagyapó és a kicsapott diákok.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az országszerte ismert

Parádi savanyuviz

főraktára Nagyváradon Biharmegye részére

JANKY ANTAL urnál.

A szabad szénsav, szénsavas sók,
s kénkönlégben rendkívül gazdag,
paratlannak ismert kénes savanyuviz.

Hatalmas gyógyszer idült légsző, tüdő,

gyomor, bél és hólyaghurutban, honykő és fővény korban, lankadt ideg működésből származott emésztési zavarokban, idült, kimerítő köszvény és csuzban, renyhe lefolyású arany érben, máj és lépdaganatokban szenvedőknek.

Mint idülő ital különösen ott ajánlható, hol az ivóvíz rosz, vagy hol járványos betegségek urakodni szoktak.

A Parádi savanyuviz források kezelősége.
194—9—10

**Krondorfi
Savanyuviz**

KELLEMES IZE MIATT

UGY MINT ASZTALI VIZ,

DE LEGINKABB MINT

gyógyviz

tüdő, gyomor és
vizhólyag bántalmaknál
sikerrel használtatik.

Nagyváradon kapható: Kádár és
Kiss, Janky Antal és Wurst József
uraknál.

Végeladás!

még csak rövid ideig
TART!

SZANDICZ ADOLF
ÁRUHÁZÁNAK.

Miután üzletemet teljesen

új alapon

rendezem be,

hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁST rendezek.

Ez
alkalommal az
összes raktáron levő
árúk

beszerzési áron alul

adatnak el, u. m.:

szövetek, vászon és fehéreműek, férfi-divatcikkek,
nap- és esőernyők stb. stb.

Midőn ezen alkalomra a n. é. közönség szives figyelmét felhívom,
maradok kiváló tisztelettel

Szandicz Adolf.

Legujabban
beérkezett
francia és angol
ruhaszövetek
óriási választékban!